

จับตาความตกลงการค้าสหรัฐฯ-จีน Phase 1... สถานการณ์ทางการเมืองสหรัฐฯ จะเป็นตัวชี้นำ

▶ ประเด็นสำคัญ

- ความตกลงระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในเฟส 1 (Phase 1) การที่สหรัฐฯ ลดภาษีนำเข้าสินค้าให้จีนบางส่วนเท่านั้น ทว่าสินค้าส่วนใหญ่ของจีนยังคงเผชิญภาษีในปี 2563 ที่ยังคงอยู่ในระดับสูงแทบไม่ต่างจากปี 2562 ซึ่งไม่เอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายใด นอกจากนี้ จีนยังต้องปฏิบัติตามข้อแลกเปลี่ยนในการนำเข้าสินค้าสหรัฐฯ อีก 2 แสนล้านดอลลาร์ฯ และเงื่อนไขอื่นที่มาพร้อมกันที่ยังต้องติดตามความคืบหน้าของเงื่อนไขต่างๆ ที่อาจเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกันในระยะต่อไป
- ทั้งนี้ความตกลงในระยะแรกไม่เพียงมีความทำทายนอย่างมากในทางปฏิบัติแล้ว เงื่อนไขสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่เปราะบางก็มีความเสี่ยงให้การเดินเกมของสหรัฐฯ กลับมากดดันจีนผ่านการบีบคั้นข้อตกลงใน Phase 1 อย่างเข้มข้น จนยากจะเกิดความตกลงในระยะที่ 2 (Phase 2) ในระยะอันใกล้
- ผลต่อไทยในปีนี้ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า การส่งออกของไทยยังคงเผชิญความไม่แน่นอนต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเมืองภายในของสหรัฐฯ ที่จะเป็นตัวกำหนดเส้นทางความสัมพันธ์ของความตกลงนี้ แต่ในเบื้องต้นการปรับลดภาษีของสหรัฐฯ ช่วยบรรเทาผลกระทบทางตรงจากการส่งออกของไทยเหลือ 600 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2563 ขณะที่ผลกระทบทางอ้อมเป็นผลพวงจากการที่จีนอาจต้องเบนเข็มการนำเข้าจากแหล่งอื่นมาให้น้ำหนักกับการนำเข้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นใน 2 ปี ข้างหน้า ซึ่งสินค้าส่งออกของไทยในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และเคมีภัณฑ์มีความเสี่ยงอาจสูญเสียตลาดในจีนบางส่วน ขณะที่การนำเข้าถั่วเหลืองของไทยอาจเผชิญผลทางด้านราคานำเข้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้น หรืออาจต้องหาแหล่งนำเข้าอื่นสำรอง

ในที่สุดสหรัฐฯ กับจีนก็ลงนามความตกลงทางการค้าเฟส 1 (Phase 1) เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2563 โดยหัวใจสำคัญของเรื่องนี้อยู่ที่ข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ ที่นับว่าทำทายนผลในเชิงปฏิบัติของจีนอย่างมากใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (IP) อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดสงครามการค้าตามมาตรา 301 ในช่วงที่ผ่านมา 2) การกำหนดให้จีนซื้อสินค้าสหรัฐฯ 2 แสนล้านดอลลาร์ฯ ภายใน 2 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 2563 จนถึง 31 ธันวาคม 2564 โดยประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่การกำหนดให้นำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่าสูงถึง 78 พันล้านดอลลาร์ฯ ตามมาด้วยสินค้าเกษตร 32 พันล้านดอลลาร์ฯ พลังงาน 25 พันล้านดอลลาร์ฯ และการบริการ 38 พันล้านดอลลาร์ฯ 3) ประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ซึ่งจะต้องเป็นไปโดยสมัครใจของนักลงทุน 4) ประเด็นด้านอัตราแลกเปลี่ยน และ 5) การเปิดตลาดภาคบริการ การเงินของจีนให้สหรัฐฯ สามารถเข้าแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม ภายในวันที่ 1 เมษายน 2563 ประกอบด้วย การยกเลิกข้อจำกัดในการถือหุ้นของต่างชาติ โดยให้สหรัฐฯ ถือหุ้นได้ทั้งหมดในธุรกิจประกันชีวิต ประกันสุขภาพ และการจัดการกองทุน เป็นต้น ทั้งนี้ เงื่อนไขเหล่านี้แตกต่างกับการที่สหรัฐฯ ปรับลดภาษีสินค้านำเข้าจากจีนเป็นมูลค่า 1.2 แสนล้านดอลลาร์ฯ เหลือร้อยละ 7.5 (เดิมสินค้ากลุ่มนี้มีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 15) สำหรับสินค้าอื่นๆ ที่เคยขึ้นภาษีไปแล้วรวมเป็นมูลค่า 2.5 แสนล้านดอลลาร์ฯ ยังคงภาษีไว้ที่ร้อยละ 25 ซึ่งจะพิจารณาลดภาษีในกลุ่มนี้ในการเจรจาความตกลงเฟส 2 (Phase 2) ต่อไป

อนึ่ง ความตกลงนี้ส่วนหนึ่งคาดหวังผลเพื่อคลี่คลายความตึงเครียดระหว่างกันที่มีมายาวนานถึง 2 ปี แต่ในความเป็นจริงแล้วผลกระทบต่างๆ ทั้งสหรัฐฯ และจีนก็ยังคงต้องแบกรับไว้อย่างมาก โดยเฉพาะ การปรับลดภาษีสินค้านำเข้าจากจีนมูลค่า 1.2 แสนล้านดอลลาร์ฯ นั้น เป็นการลดภาษีแค่บางส่วนเท่านั้น และ สินค้ากลุ่มนี้ยังคงมีอัตราภาษีที่ร้อยละ 7.5 ขณะที่สินค้าส่วนใหญ่อีก 2.5 แสนล้านดอลลาร์ฯ ยังมีภาษีอยู่ที่ร้อยละ 25 อยู่ทำให้ตลอดทั้งปี 2563 ทั้งจีนและสหรัฐฯ ยังต้องเผชิญอัตราภาษีในระดับสูง โดยสินค้าจีนที่เข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ ต้องเสียภาษีเฉลี่ยร้อยละ 19.3¹ (จากร้อยละ 21.0 ในปี 2562) ขณะที่สินค้าสหรัฐฯ ที่จะเข้าสู่จีนต้องเสียภาษีเฉลี่ยที่ร้อยละ 20.9 (จากร้อยละ 21.1 ในปี 2562) ซึ่งก็ไม่เอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจทั้ง 2 ฝ่ายในปีนี้

ความตกลงการค้าสหรัฐฯ-จีนเฟส 1 (Phase 1) คลายความตึงเครียดระหว่างกัน

ข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ ที่หัวใจหลักและเป็นประเด็นอ่อนไหว

- ให้จีนแก้กฎหมายด้านสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา (IPs)
- การกำหนดให้จีนซื้อสินค้าสหรัฐฯ 2 แสนล้านดอลลาร์ฯ ภายใน 2 ปี (1 ม.ค.2563-31 ธ.ค. 2564)
- ในจีนปกป้องธุรกิจสหรัฐฯ ในประเด็นการถ่ายโอนเทคโนโลยี
- ประเด็นด้านอัตราแลกเปลี่ยน
- การเปิดตลาดภาคบริการการเงินของจีน

สหรัฐฯ ปรับลดภาษีนำเข้าให้สินค้าจีน กรณีมาตรการปกป้องการค้าที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 301 (Unfair Trade Practices (Section 301))

1	2	3
คงภาษีไว้ที่ 25%	ลดภาษีเหลือ 7.5% (จาก 15% เก็บภาษีเมื่อ 1 ก.ย.62)	ยกเลิกการเก็บภาษี 15% (ที่เคยจะเก็บในวันที่ 15 ธ.ค.62)
2.5 แสนล้านดอลลาร์ฯ (วัตถุดิบและสินค้าชั้นกลาง รถยนต์ เครื่องบิน เฟอร์นิเจอร์)	1.2 แสนล้านดอลลาร์ฯ (ชา กาแฟ ยา หนังสือ เสื้อผ้า)	1.6 แสนล้านดอลลาร์ฯ (สมาร์ทโฟน ไนตบุ๊ก แท็บเล็ต ของเล่น รองเท้า เสื้อผ้า)

ทั้งนี้ แม้ว่าสหรัฐฯ และจีนจะลงนามข้อตกลงการค้า Phase 1 แล้ว แต่ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่าความตึงเครียดทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนยังคงมีความไม่แน่นอนสูง และน่าจะไม่จบในระยะอันใกล้ โดยยังคงเป็นประเด็นที่ต้องติดตามว่าทางการจีนจะสามารถทำตามข้อตกลงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเพิ่มการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ ให้มีมูลค่าสูง

¹ ข้อมูลอัตราภาษีแท้จริงเฉลี่ย จาก www.piie.com

กว่าในปี 2560 อีก 2 แส่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งเป็นโจทย์ที่มีความท้าทายอย่างมากและเป็นภารกิจที่สิ่งที่ทางการจีนให้คำมั่นไว้จะนำมาซึ่งการนำเข้าของภาคเอกชนจีนทั้งหมด โดยทั้งปี 2560 มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของจีนจากสหรัฐฯ มีมูลค่าเพียง 1.55 แส่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น ตามข้อตกลงนี้ ทางการจีนต้องนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ มูลค่าเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัวในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งเป็นไปได้ยากมาก ทั้งนี้ ด้วยอุปสงค์ภายในประเทศจีนที่ชะลอลง ประกอบกับราคาสินค้าสหรัฐฯ ที่ส่วนใหญ่มีราคาสูงกว่าสินค้าจากประเทศอื่นๆ ส่งผลให้ตามกลไกตลาด ผู้นำเข้าจีนไม่มีแรงจูงใจในการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นในปริมาณมากขนาดนั้น สำหรับประเด็นอื่นๆ เช่น เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าทางการจีนจะมีข้อบังคับใช้อย่างไร เพื่อให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหากทางการจีนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายต่างๆ รวมถึงเพิ่มความโปร่งใสในระบบยุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้อาจจะไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ของสหรัฐฯ น่าจะใช้ประเด็นเหล่านี้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการเพิ่มคะแนนนิยมของตนเองก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีที่จะมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2563 ซึ่งการลงนามข้อตกลงทางการค้า Phase 1 ก็เป็นกลยุทธ์เพื่อเพิ่มคะแนนนิยมของทรัมป์ แม้ว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากข้อตกลงการค้า Phase 1 นี้จะมีจำกัด และประเด็นข้อพิพาทหลักๆ ของสงครามการค้ายังไม่ได้ถูกแก้ไขในข้อตกลงนี้ โดยการต่อรองทางการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐฯ น่าจะเห็นจุดที่เข้มข้นขึ้นภายใน 6 เดือนข้างหน้า เพราะจะเป็นต้นทุนของทรัมป์ในการเลือกตั้ง ทั้งนี้ คะแนนนิยมของทรัมป์ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจสหรัฐฯ ว่ามีความแข็งแกร่งมากเพียงใด และผลจากข้อตกลงทางการค้าส่งผลให้ฐานเสียงของสหรัฐฯ ได้รับประโยชน์มากเพียงใด ซึ่งหากเศรษฐกิจสหรัฐฯ อ่อนแอและฐานเสียงของทรัมป์ไม่ได้ผลประโยชน์จากข้อตกลงทางการค้าเท่าที่ควร คะแนนนิยมของทรัมป์อาจจะไม่ดีนัก ดังนั้น ทรัมป์อาจเพิ่มแรงกดดันให้จีนทำตามข้อตกลงมากขึ้น เพื่อให้มีผลงานก่อนการเลือกตั้ง อีกทั้ง สหรัฐฯ และจีนน่าจะไม่สามารถบรรลุข้อตกลงทางการค้า Phase 2 ได้ในระยะเวลาอันใกล้ โดยสหรัฐฯ น่าจะยังคงภาชนะนำเข้าสินค้าจีนในระดับสูง เพื่อบีบให้จีนทำตามข้อตกลงไปจนกว่าจะเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจะส่งผลให้จีนจะไม่มีการลดภาชนะนำเข้าสินค้าจีนที่ขึ้นไปก่อนหน้า ไปจนถึงช่วงครึ่งปีแรกของปีหน้าเป็นอย่างน้อย ดังนั้น ผลกระทบของภาชนะนำเข้าสินค้าจีนที่อยู่ในระดับสูงน่าจะยังคงอยู่ และจะยังคงสร้างแรงกดดันต่อผู้บริโภคและผู้ผลิตในสหรัฐฯ ในทางตรงกันข้าม หากสถานการณ์ในภาพรวมปูทางให้นายโดนัลด์ ทรัมป์มีโอกาสชนะการเลือกตั้งพร้อมกับภาพเศรษฐกิจสหรัฐฯ มีศักยภาพเพียงพอรับแรงกดดันจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจภายนอกได้ก็อาจทำให้เรื่องสงครามการค้าทยอยคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งสหรัฐฯ และจีนก็น่าจะหันมาอะลุ่มอล่วยเรื่องความคืบหน้าของข้อตกลงใน Phase 1 และมีโอกาสที่จะร่วมกันก้าวเดินต่อไปเพื่อหาทางออกในการลดภาชนะสินค้าที่เหลือในระยะที่ 2 (Phase 2) ในช่วงไตรมาส 1 ของปี 2564

สำหรับผลต่อไทย ท่ามกลางบรรยากาศที่เหมือนจะคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้นจากการบรรลุความตกลงทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในเฟส 1 ได้ตามที่หลายฝ่ายคาดหวัง ทว่าเงื่อนไขทางการเมืองในฝั่งสหรัฐฯ ในช่วงเวลาใกล้การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ นั้นนับเป็นจุดอ่อนไหวที่ต้องจับตาอย่างมาก เพราะสงครามการค้าอาจถูกใช้เป็นหมากสำคัญในเกมการเมือง อันจะมีผลให้ความตกลงระหว่างสหรัฐฯ กับจีนพร้อมเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า การส่งออกของไทยคงต้องเผชิญความไม่แน่นอนตลอดปีทั้งผลจากภาวะเศรษฐกิจของคู่ค้าอย่างสหรัฐฯ กับจีน รวมถึงผลกระทบทางตรงจากสงครามการค้าที่มี

บริการทุกระดับประทับใจ

ส่วนบรรเทาบางลงตามการลดภาษีของสหรัฐฯ ต่อสินค้าเงินบางรายการ ทำให้ผลจากการชะลอตัวของการส่งออกสินค้าไทยที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตของจีนเหลือ 600 ล้านดอลลาร์ เทานั้น จากเดิมที่คาดว่าจะอยู่ระหว่าง 1,000-2,500 ล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคามที่ไทยจะได้รับผลกระทบทางอ้อมที่เกิดจากเงินบาทที่แข็งขึ้น **ต้องให้น้ำหนักกับการนำเข้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นใน 2 ปี ข้างหน้า** ซึ่งแน่นอนว่าสินค้าเกษตรของไทยที่เกี่ยวข้องหลักๆ มีเพียงถั่วเหลืองเท่านั้นที่อาจเผชิญผลทางด้านราคาที่สูงขึ้นเมื่อต้องนำเข้าจากสหรัฐฯ หรืออาจต้องหาแหล่งนำเข้าสำรอง แต่สิ่งที่ต้องเฝ้าระวังอย่างมากหลังจากนี้เป็นสินค้าอื่นที่ถูกนำมาระบุเพิ่มเติมในข้อตกลง ซึ่งในประเด็นนี้เงินเองคงต้องให้น้ำหนักในการเร่งนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องลดการนำเข้าจากแหล่งอื่น โดยสินค้าไทยที่เกี่ยวข้องอยู่ในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และเคมีภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงที่ไทยอาจต้องสูญเสียตลาดจีน นอกจากนี้ การส่งออกของไทยในภาพรวมน่าจะยังเผชิญความไม่แน่นอนตลอดปีซึ่งก็ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของคู่ค้าอย่างสหรัฐฯ และเงินที่ต้องรับมือกับความเปราะบางของความตกลงระหว่างกันในระยะข้างหน้า

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบผู้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น